

اثربخشی برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی بر تسهیل یادگیری دانش آموزان پسر دوره دوم ابتدایی

The Effectiveness of Physical Education Lessons and Its Integration in Facilitating the Learning of Elementary Lessons for Male Students in the Second Year of Elementary School

تاریخ دریافت مقاله: ۱۷/۰۲/۱۴۰۲؛ تاریخ پذیرش مقاله: ۲۷/۰۸/۱۴۰۲

R. Allae

H. Ghasempour Moghaddam (Ph.D)

M. R. Shah Abadi (Ph.D)

رویا علایی^۱

حسین قاسم پور مقدم^۲

محمد رضا شاه آبادی^۳

Abstract: The purpose of this research was to investigate the effect of a physical education curriculum with an integrated approach on facilitating students' learning. The method of this research was a descriptive survey. The studied population in this research included male students in the second year of elementary school in Tehran. The sample size was selected using Cochran's formula, 300 people were selected by multi-stage sampling method, McDermott's (1999) learning questionnaire was used to collect data. The results of this research showed that the physical education curriculum with an integrated approach has a significant effect on facilitating students' learning ($p < 0.05$). Based on the findings of the research, it can be concluded that the physical education curriculum with an integrated approach can increase the amount of students' learning; therefore, by integrating the physical education curriculum in the second level of elementary school, it is possible to facilitate the students' learning.

چکیده: هدف از این مقاله بررسی تأثیر برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی بر تسهیل یادگیری دانش آموزان بود. روش این پژوهش توصیفی-پیمایشی است. جامعه مورد مطالعه شامل دانش آموزان پسر دوره دوم ابتدایی شهر تهران بود. حجم نمونه با استفاده از فرمول کوکران ۳۰۰ نفر با روش نمونه گیری چندمرحله‌ای انتخاب شدند، جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه یادگیری مک درموت (۱۹۹۹) استفاده شد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی بر تسهیل یادگیری دانش آموزان تأثیر معناداری دارد ($p < 0.05$). براساس یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که با برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی می‌توان میزان یادگیری دانش آموزان را افزایش داد و پیشنهاد می‌شود با برگزاری نشست تخصصی با عنوان آموزش برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی برای معلمان، یادگیری دانش آموزان را بهبود بخشید.

Keywords: learning, curriculum, physical education, integrated approach

کلیدواژه‌ها: یادگیری، برنامه‌درسی، تربیت‌بدنی، رویکرد تلفیقی

roya.alaei1350@gmail.com

۱. دانشجوی دکتری گروه علوم تربیتی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، ایران

h.ghasempour@cfu.ac.ir

۲. دانشیار دانشگاه فرهنگیان و دانشگاه آزاد اسلامی

mrshahabadi@yahoo.com

۳. دانشیار گروه فلسفه تعلیم و تربیت اسلامی واحد تهران جنوب و دانشگاه آزاد اسلامی

مدرسه بعنوان یکی از مهم ترین نهادهای آموزشی به شمار می‌رود و بدلیل ظرفیت آموزشی بسیار بالای خود نقشی اساسی در شادکامی و سلامت ذهنی کودکان و نوجوانان ایفا می‌کند (جعفری، ۱۴۰۱) از این رو به واسطه آن و با کمک یک برنامه ریزی هوشمندانه می‌توان مسایل مهم اجتماعی و فرهنگی را به کودکان آموزش داد و رشد مادام العمر را در آنها تسهیل کرد.

امروزه بسیاری از نظام‌های آموزشی دنیا با توجه به تغییرات وسیعی که در جوامع بشری روی می‌دهد، کارایی مطلوبی ندارند. بهره‌گیری از برنامه درسی مبتنی بر محتوا که منحصرأ برکسب دانش تمرکز دارد طریقی مناسب برای آماده نمودن فراگیران برای مقابله با جهان دگرگون شونده نمی‌باشد. زیرا فضای مدارس نیز از جوشش حقیقی علمی، تحقیقی و روابط دوستانه و صمیمانه بین معلمان و دانش آموزان برخوردار نمی‌باشد و آنچه مسلم است تنها با گذراندن تعالیم از پیش تعیین شده، قطعاً خلاقیت، مثبت اندیشی، مثبت زیستی و بسیاری از عناصر ضروری دیگر نیز در یادگیرندگان رشد نمی‌کند (شعاری نژاد، ۱۳۹۳). چراکه در فضای محصور کتاب، کلاس و برنامه درسی ثابت و اجباری، دامنه تجربه محدود می‌گردد و سعی دارد صرفاً یک رویکرد مفروض انگاشته شده را نسبت به یادگیری ارایه نماید (شعبانی، ۱۳۹۵).

بنابراین باید با توجه به تغییرات اجتماعی، فرهنگی، سیاسی، اقتصادی و فناورانه جدید، عبارتی با بهره‌گیری مؤثر از فرصت‌ها و همچنین پتانسیل‌های موجود طرحواره‌های برنامه درسی مورد تجدید مهندسی و تجدید ساختار قرار گیرند (جلالی و عباسی، ۱۳۹۷). در این صورت است که نظام آموزشی می‌تواند افرادی کاوشگر، آفریننده، مشکل‌گشا، نوآور، مولد و عامل تغییر را تربیت و قدرت اندیشه و مهارت‌های ذهنی آنان را تقویت کند تا آنان به راحتی بتوانند برای دست یافتن به راه‌حل‌های مناسب و واقع بینانه به خلق ایده‌های نو پردازند. دست‌یابی به چنین وضعیت مطلوبی مستلزم شناسایی وضع موجود است (میرکمالی و خورشیدی، ۱۳۹۸).

از جمله برنامه‌های درسی که طی چند سال گذشته دست خوش تغییرات زیادی بوده است، برنامه درسی تربیت‌بدنی است (جوادی پور ۱۳۹۷). با وجود تأکید بر ضرورت تربیت بدنی برای تعلیم و تربیت عمومی، مطالعات توصیفی بیانگر کاستی‌هایی در اجرای برنامه‌های درسی تربیت بدنی در ایران است.

تأثیر برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی بر تسهیل یادگیری ...

از آنجا که برنامه درسی تربیت بدنی یکی از مهمترین عناصر و عوامل تاثیرگذار در تعیین میزان بهداشت روانی، موفقیت و شکست نظام‌های آموزشی محسوب می‌شود (نوریان، ۱۴۰۲)، بنابراین ضرورت دارد تحقیقاتی در زمینه طراحی الگوهای مختلف برنامه درسی تربیت بدنی به منظور تسهیل یادگیری بعنوان رویکردی که در سرتاسر جهان رو به گسترش است صورت گیرد تا بتوان از این الگوهای برنامه درسی به عنوان یک چارچوب و راهنمای عملی استفاده نمود (سعیدنیا، ۱۴۰۱). این امر در واقع مبین تایید ضرورت طراحی الگوی برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی می‌باشد (یزدانی، ۱۳۹۸).

تلفیق برنامه درسی به معنای ارتباط دادن و درهم آمیختن محتوای برنامه درسی به منظور انسجام تجارب یادگیری فراگیران است. همزمان با شکل‌گیری حوزه برنامه درسی در اوایل قرن بیستم، برنامه درسی تلفیقی مورد توجه صاحب‌نظران برنامه ریزی درسی و دست‌اندرکاران تعلیم و تربیت قرار گرفت و در سال‌های اخیر نیز در اکثر کشورهای پیشرفته جهان توجه ویژه‌ای به این امر شده است (احمدی، ۱۳۹۰). از طرفی، تجربه‌های موفقیت‌آمیز اجرای برنامه درسی تلفیقی، این نظریه را مورد تأیید قرار داده است که این رویکرد، دانش‌آموزان را برای یادگیری بهتر و مداوم ترغیب می‌کند و قابلیت‌های لازم برای زندگی در قرن بیست و یکم را در آنان پرورش می‌دهد. استفاده از برنامه‌های درسی تلفیقی به معلمان امکان می‌دهد تا موضوعات درسی را با مسائل روزمره زندگی بیامیزند. از این طریق آن‌ها مطالعه موضوعات درسی را امری بیهوده تلقی نمی‌کنند بلکه قادرند آنچه را می‌آموزند، در عرصه عمل و زندگی خود نیز به کار گیرند. به علاوه به کارگیری دانش، امکان تولید آن را از سوی دانش‌آموزان فراهم نموده و یادگیری را برای آنها جالب و شوق‌انگیز می‌سازد.

تربیت بدنی و ورزش به خاطر ماهیت پویا و فعال خود در امر تلفیق با سایر دروس، در سال‌های اخیر در اغلب کشورهای جهان توجه ویژه‌ای را به خود معطوف داشته است. مهانا و کیلانی (۲۰۱۰)، در پژوهشی به افزایش تربیت بدنی در برنامه‌ی درسی آموزش ابتدایی کشور عمان پرداخته‌اند و بیان می‌کنند برای این‌که بتوان رویکرد تلفیقی را در بیشترین حد خود در مدارس به اجرا درآورد، باید کارایی و اثربخشی درس تربیت بدنی را در آموزش ابتدایی تجزیه و تحلیل نمود و تربیت بدنی به عنوان روش تلفیقی در تمام قسمت‌های برنامه درسی در بر گرفته شود و اثرات

افزایش بخش‌های ورزشی در برنامه درسی آموزش ابتدایی مورد مطالعه قرار گیرد وب و پیرسون^۱ (۲۰۰۸) که در بررسی‌های خود به رویکرد تلفیقی در بازی‌های آموزشی اشاره کرده‌اند و بیان می‌دارند که با قرار دادن یادگیرندگان در یک موقعیت بازی می‌توان یادگیری و ایجاد فهم را تسهیل نمود. همچنین اپلی و همکاران^۲ (۲۰۰۷) که پس از بررسی ۱۱ گروه تلفیقی به صورت یک مطالعه موردی درباره‌ی برنامه درسی تلفیقی در کلاس‌های درس ابتدایی و دبیرستان به این نتیجه رسیدند که افرادی که با استفاده از محتوای برنامه درسی تلفیقی تشویق شده‌اند، تمایل و تأکید بر آموزش مبتنی بر برنامه درسی تلفیقی دارند؛ و همچنین این مطالعه نشان داد که دوره‌های میان‌رشته‌ای و تلفیقی میزان موفقیت افراد تیم را نیز افزایش می‌دهد.

همان‌طور که گفته شد، پژوهش‌های اندکی در زمینه طراحی الگوی برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی و تأثیر آن بر تسهیل یادگیری دانش‌آموزان انجام گرفته، لذا این پژوهش خلاء پژوهشی را که ایجاد شده بود، مورد هدف قرار داده است. پژوهش‌های گوناگون نشان داده‌اند که تسهیل یادگیری دانش‌آموزان را می‌توان با استفاده از راهبردهایی افزایش داد، از لحاظ نظری این پژوهش می‌تواند اطلاعات ارزشمندی درباره اثرات مستقیم و غیرمستقیم طراحی الگوی برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی را روی تسهیل یادگیری فراهم کند. از اینرو هدف عمده این پژوهش ضرورت و امکان سنجی به کارگیری رویکرد تلفیقی در برنامه درسی تربیت بدنی مقطع دوم ابتدایی می‌باشد. بدین منظور در پژوهش حاضر به بررسی برنامه درسی تربیت بدنی در تلفیق با دروس پایه همچون ریاضی و علوم، با در نظر گرفتن پنج مؤلفه از مؤلفه‌های برنامه درسی (اهداف، انتخاب محتوا، سازماندهی محتوا، روش‌های تدریس و تجارب یادگیری) پرداخته شده است. از دیگر ضرورت‌های انجام این پژوهش، کاربردی بودن نتایج حاصل از آن است. به گونه‌ای که نتایج این پژوهش می‌تواند به شکل گسترده‌ای در سطح مدارس، بعنوان الگویی مناسب مد نظر قرار گیرد تا از طریق اجرای الگوی برنامه درسی طراحی شده، دانش‌آموزان بتوانند به تسهیل در یادگیری دست یابند و آنچه مسلم است تربیت چنین افرادی با توجه به نیاز جامعه امروز، بسیار مورد توجه صنایع و سازمان‌های حرفه‌ای می‌باشد. لذا نتایج این پژوهش با ارائه الگوی برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی و تأثیر آن بر تسهیل یادگیری دانش‌آموزان می‌تواند به منظور

1. Webb & Pearson
2. Applebee et. al

تأثیر برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی بر تسهیل یادگیری ...

تربیت فراگیرانی با شایستگی‌های بالا در سطح کشور کمکی موثر باشد. بر اساس شواهد موجود، این پژوهش در صدد طراحی الگوی برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی و تأثیر آن بر تسهیل یادگیری دانش‌آموزان است.

روش پژوهش

روش پژوهش حاضر توصیفی از نوع پیمایشی است. جامعه آماری شامل دانش‌آموزان پسر دوره دوم ابتدایی شهر تهران بود. در این پژوهش از روش نمونه‌گیری چندمرحله‌ای بدین صورت استفاده شد: ابتدا شهر تهران از لحاظ جغرافیایی به ۵ حوزه (شمال، جنوب، شرق، غرب، مرکز) تقسیم شد. سپس از هر حوزه جغرافیایی یک منطقه آموزشی به صورت تصادفی انتخاب و از هر منطقه آموزشی ۵ مدرسه بصورت تصادفی مشخص شد و سپس از هر مدرسه ۳ کلاس (از هر پایه یک کلاس) بصورت تصادفی انتخاب شد و از هر کلاس ۴ دانش‌آموز بصورت تصادفی انتخاب شد. در انتها از بین دانش‌آموزان پسر دوره دوم ابتدایی شهر تهران با استفاده از فرمول کوکران ۳۰۰ نفر انتخاب شدند.

در این پژوهش ابتدا بصورت تجربی درس تربیت بدنی در تلفیق با دروس پایه (ریاضی و علوم) دو جلسه در هفته در طول سال تحصیلی به اجرا در آمد، سپس در پایان پژوهش از آموزگاران کلاس‌های مورد مطالعه درخواست شد با توجه به پنج مؤلفه از تجربیات یادگیری میزان اثربخشی این رویکرد را مورد بررسی قرار دهند. جهت جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه یادگیری مک درموت (۱۹۹۹) و و پرسشنامه محقق ساخته برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی استفاده شد. این پرسشنامه دارای ۲۵ سوال سه گزینه‌ای می‌باشد و ۴ خرده مقیاس (انگیزه شایستگی، نگرش نسبت به یادگیری، توجه/ پشتکار، راهبرد/ انعطاف پذیری) به شرح زیر اندازه‌گیری می‌شود:

روایی پرسشنامه مذکور در این پژوهش براساس نظرات اساتید راهنما و مشاور و ۲۰ نفر از استادان و صاحب‌نظران در این زمینه در چند دانشگاه، هم به صورت حضوری و هم از طریق اینترنتی صورت گرفته است؛ همچنین جهت تعیین میزان پایایی پرسشنامه از روش آزمون آلفای کرونباخ استفاده شد که از میزان پایایی مناسبی برخوردار است. میزان ضریب آلفای کرونباخ پرسشنامه ۰/۸۷ برآورد شد. برنامه درسی تربیت بدنی به صورت تلفیقی با سایر دروس مقطع دوم ابتدایی با توجه به پنج مؤلفه از تجربیات یادگیری مورد بررسی قرار گرفته است. تجزیه و تحلیل

داده‌های جمع‌آوری شده، به دو روش توصیفی و استنباطی از طریق نرم افزار SPSS 16 و Smart PLS انجام شد.

جدول ۱: تجزیه و تحلیل کیفی مصاحبه‌ها

سوال‌هایی که خرده مقیاس را می - سنجد	سؤال	
	خرده مقیاسی	متغیر
۸-۱	۸	انگیزه شایستگی
۱۵-۹	۷	توجه/ پشتکار
۲۰-۱۶	۵	نگرش نسبت به یادگیری
۲۵-۲۱	۵	راهبرد/ انعطاف پذیری

روایی سازه پرسشنامه با روش تحلیل عاملی در سطح مطلوب و ضرایب پایایی به روش باز آزمایی را در دامنه‌ای از ۰/۸۷ تا ۰/۸۲ به دست آمده است.

یافته‌ها

در این بخش ابتدا اطلاعات توصیفی یادگیری ارائه می‌شود و سپس سوال تحقیق مورد بررسی و تحلیل قرار می‌گیرد. مشخصه‌های آماری نظیر میانگین و انحراف معیار یادگیری استخراج گردید که نتیجه حاصله در جدول زیر آمده است.

جدول ۲: شاخص‌های آماری یادگیری

متغیر	میانگین	انحراف معیار
یادگیری	۳۲/۸	۷/۹

میانگین کلی یادگیری ۳۲/۸ حاصل شده است. قبل از تجزیه و تحلیل سوال این بخش، مفروضه‌های اصلی تحلیل رگرسیون یادآوری و گزارش می‌شوند.

۱- کمی یا طبقه‌ای بودن نوع متغیرها:

تمام متغیرهای پیش‌بین باید کمی یا طبقه‌ای باشند؛ متغیر ملاک یا پیامد نیز باید کمی، پیوسته و محدود نشده باشد. منظور از کمی بودن این است که متغیر باید در سطح فاصله‌ای اندازه‌گیری شده باشد، منظور از محدود نشده، این است که نباید هیچ محدودیتی روی تغییرپذیری متغیر ملاک وجود داشته باشد (این مفروضه برقرار است).

تأثیر برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی بر تسهیل یادگیری ...

۲- عدم هم خطی چندگانه:

متغیرهای پیش‌بین نباید همبستگی بسیار بالایی با همدیگر داشته باشند. نتایج رعایت این مفروضه را نشان داده است.

۳- همگنی پراکنش:

واریانس باقیمانده در همه سطوح متغیر(های) پیش‌بین ثابت است (این مفروضه برقرار است).

۴- خطی بودن رابطه: این مفروضه نیز برقرار است.

۵- نرمال بودن توزیع خطاها: آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها؛ نتیجه آزمون کولموگروف اسمیرنف در جدول شماره ۳ آمده است.

جدول ۳: وضعیت نرمال بودن داده‌ها با بهره‌گیری از آزمون کولموگروف اسمیرنف (k-s)

P	مقدار Z	شاخص
		متغیر
۰/۳۴	۰/۸۸	۱. برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی
۰/۴۲	۰/۹۰	۲. یادگیری

با توجه به جدول ۳، سطح معناداری متغیرها از ۰/۰۵ بزرگتر است ($P > ۰/۰۵$) و این موضوع نرمال بودن داده‌های پرسشنامه‌های تحقیق را نشان می‌دهد. بنابراین براساس نتایج آزمون کولموگروف اسمیرنف فرض بر نرمال بودن داده‌ها تأیید می‌شود و می‌توان برای تحلیل سوال سوم از آزمون پارامتریک (تحلیل رگرسیون تک متغیری) استفاده کرد.

سوال پژوهش: آیا برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی بر تسهیل یادگیری دانش‌آموزان تأثیر دارد؟

برای بررسی و تحلیل این سوال از آزمون تحلیل رگرسیون بهره گرفته شد.

جدول ۴: شاخص‌ها و آماره‌های تحلیل رگرسیون

ضریب همبستگی	مجذور ضریب همبستگی	ضریب تعدیل شده	اشتباه معیار برآورد
R	R2		
۰/۸۱۹	۰/۶۷۱	۰/۶۷۰	۰/۴۶

نتیجه جدول ۴ نشان می‌دهد که بین برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی با یادگیری دانش‌آموزان همبستگی مثبتی وجود دارد ($r=0/819, p<0/01$). همچنین ضریب تعیین R2 نشان می‌دهد که ۶۷/۱ درصد از واریانس یادگیری دانش‌آموزان مربوط به برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی است.

جدول ۵: آزمون تحلیل واریانس رگرسیون

منبع تغییر	مجموع مجذور	درجه آزادی	میانگین مجذورات	میزان F	سطح معنی داری Sig.
اثر رگرسیون	۱۳۲/۰۲	۱	۱۳۲/۰۲	۶۷/۰۱	۰/۰۰۱
اثرباقیمانده	۶۴/۸	۲۹۸	۰/۲۱۷		
جمع	۱۹۶/۸	۲۹۹			

در اطلاعات جدول ۵ تحلیل واریانس مشاهده شده ($df=1$ و $f=67/1$) برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی با یادگیری دانش‌آموزان معنادار است ($p<0/05$). به این ترتیب گویایی جدول نمایانگر این نکته است که بین برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی با یادگیری دانش‌آموزان ارتباط معنی داری وجود دارد.

تأثیر برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی بر تسهیل یادگیری ...
جدول ۶: نتایج رگرسیون و برازش معادله رگرسیونی

شاخص‌ها	ضریب تفکیک	ضریب معیار تفکیک رگرسیون	نسبت t		سطح معناداری
			Beta	B	
مقدار ثابت	۰/۳۰۳	خطای معیار	۰/۰۵	۵/۹	۰/۰۰۱
برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی	۰/۸۱۰	۰/۰۳۳	۰/۸۱۹	۲۴/۶	۰/۰۰۱

ارقام مندرج در ترازها و نتایج رگرسیون جدول ۶ نشان داده است که برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی ($P < 0/01$ $t=24/6$) با یادگیری دانش‌آموزان رابطه مثبت معناداری دارد و تأثیر برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی بر یادگیری دانش‌آموزان افزایشی است و موجب تسهیل یادگیری می‌شود ($p < 0/05$). به معنای دیگر هر چه برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی افزایش یابد، یادگیری دانش‌آموزان هم افزایش می‌یابد. معادله رگرسیونی حاصل از مطالعه فوق بدین قرار است.

$$Y=ABX1$$

یادگیری دانش‌آموزان $= 2/303 * (برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی 0/810)$

بحث و نتیجه‌گیری

نتیجه‌ی به دست آمده در ارتباط با سؤال پژوهش، با پژوهش اسماعیلی (۱۳۹۹)، حسن زاده (۱۳۹۸)، جوادی پور (۱۳۹۷)، زارع (۱۳۹۵)، سجادی (۱۳۹۸)، دقیقه رضائی (۱۳۹۵)، روت کاتلین و همکاران (۲۰۱۹)، شیور و برلک (۲۰۱۷)، وایت هد و هندری (۲۰۱۰) و جونز (۲۰۱۳) همسو بود. هیچ پیشینه‌ی پژوهشی یافت نشد که با نتایج حاصله در مورد سؤال چهارم این پژوهش همسو نباشد.

نتایج پژوهش اسماعیلی (۱۳۹۹) تحت عنوان مطالعه تطبیقی برنامه درس تربیت بدنی دوره ابتدایی ایران و کشورهای منتخب جهان نشان داد که برای ارزشیابی درس تربیت بدنی در دوره ابتدایی در کشورهای مورد مطالعه، مشاهده عملکرد مهارتی دانش‌آموزان بیشتر از آزمون‌های آمادگی جسمانی به کار گرفته می‌شود. تفاوت‌ها و شباهت‌های برنامه درسی کشورهای مورد

مطالعه باید با دقت و توجه کافی مورد ارزیابی و تفسیر قرار گیرد. چرا که عوامل بسیاری از جمله فوق برنامه درسی، برنامه‌های ورزشی، نظام آموزش و عوامل اجرایی برنامه درسی در مدارس بر برنامه درس تربیت بدنی تأثیر می‌گذارد. نتایج پژوهش حسن زاده (۱۳۹۸) تحت عنوان طراحی الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت بدنی سپاه نشان داد که در اجرای برنامه‌های تمرینی یگان‌های صفی و ستادی توجهی به محتوا و مربیان نشده است و این یکی از مسایل مهمی است که برای افزایش توانمندی جسمانی کارکنان متناسب با نوع شغل و رسته خدمتی در تدوین برنامه‌های ورزشی باید به آن توجه شود. نتایج پژوهش جوادی پور (۱۳۹۷) تحت عنوان طراحی و اعتباربخشی الگوی مطلوب برنامه درسی تربیت بدنی دوره ابتدایی ایران نشان داد که این الگو با تلفیق حوزه‌های مرتبط با برنامه درسی، عناصر راهبردی و عناصر اساسی برنامه درسی تربیت بدنی، هماهنگی این درس را در نظام آموزشی افزایش داده که در صورت اجرا بسیاری از اهداف تربیت بدنی در مدارس تحقق خواهد یافت. برای اعتبار بخشی الگوی پیشنهادی از نظرات کارشناسان تربیت بدنی و برنامه‌ریزی درسی استفاده شده که درصد بالایی از نمونه آماری الگوی مذکور را تایید نموده اند. زارع (۱۳۹۵) در مطالعه‌ای با عنوان اثر آموزش تلفیقی برنامه درسی تربیت بدنی بر انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان نشان داده است: آموزش تلفیقی برنامه درسی تربیت بدنی بر انگیزه برونی پیشرفت تحصیلی دانشجویان تأثیر مثبت دارد. سجادی در سال ۱۳۶۸ به بررسی نقاط ضعف اجرای تربیت بدنی در مدارس ابتدایی تهران با هدف بررسی مشخصات و کارایی معلمان ورزش و امکانات ورزشی مدارس ابتدایی و بررسی طرز تلقی مدیران مدارس ابتدایی مناطق مورد مطالعه درباره تربیت بدنی و همچنین بررسی میزان علاقمندی و گرایش دانش‌آموزان به درس تربیت بدنی پرداخته است. برخی پیشنهادات تحقیق سجادی عبارت بود از: ارائه برنامه مناسب جهت تربیت نیرو در مدارس؛ برنامه‌های عملی جهت استفاده بهتر از امکانات موجود در مدارس ابتدایی؛ ارائه برنامه آموزش جهت توجیه مدیران مدارس ابتدایی؛ تبیین اهمیت اثرات تربیت بدنی ورزش در مدارس ابتدای و برگزاری کلاس‌های مستمر کارآموزی برای معلمان. دقیقه رضائی در سال ۱۳۷۱ جهت شناخت مشکلات درس تربیت بدنی تحقیقی انجام داده است تا بر اساس آن برنامه‌ریزی مطلوب‌تری را ارائه دهد. هدف کلی پژوهش وی بررسی وضعیت تربیت بدنی در مدارس پسرانه استان خراسان از دیدگاه مسئولین تربیت بدنی مناطق، مدیران ورزش و مدیران مدارس بود. شرایط جغرافیایی و اقتصادی و اجتماعی مناطق مختلف

تأثیر برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی بر تسهیل یادگیری ...

کشور در هر منطقه ویژگی‌های خاص خود را داراست و شاید نتوان تمام نتایج حاصله در یک منطقه را به تمام مناطق کاملاً تعمیم داد و می‌توان عنوان کرد که تقریباً در تمام نقاط مشترک است ولی شدت و ضعف آنها تفاوت داشته و از نظر اولویت‌بندی و درجه اهمیت مسائل تفاوت خواهند داشت. مساله وضعیت تحصیلی عوامل مؤثر دست اندرکار امر تربیت بدنی در آموزشگاه‌ها امریست مهم که اکثریت مسئولین و معلمین دارای مدرک تحصیلی فوق دیپلم و سوابق دیپلم و سوابق خدمتی نه چندان زیاد در این امر بوده‌اند. بررسی وضع کمی و کیفی تأسیسات جهت اجرای درس تربیت بدنی در مدارس، وضعیت تحصیلی و سابقه خدمت آموزشی معلمین تربیت بدنی، حمایت مسئولین و مدیران مدارس، از عوامل مؤثر بودند که لازمه اجرای مناسب و مفید این درس در اکثر تحقیقات قلمداد شده است. هم چنین در بعضی تحقیقات مشاهده شده است اجرای درس تربیت بدنی در مناطقی که در طبقات مختلف اقتصادی، جغرافیایی و اجتماعی قرار می‌گیرند متفاوت بوده است. اولیاء دانش‌آموزان وضعیت درس تربیت بدنی فرزندان خود را پیگیری نمی‌کنند و هم چنین در این خصوص آگاهی نداشته‌اند. روت کاتلین^۱ و همکاران (۲۰۱۹) در مطالعه‌ای موردی با عنوان تلفیق از دیدگاه دانش‌آموزان، ساخت معنا در علوم مدارس ابتدایی انجام دادند. در این مطالعه دانش‌آموزان کلاس پنجم، آموخته‌های درس مطالعات اجتماعی و کارگاه نویسندگی را با درس علوم ارتباط داده، تلفیق کردند. دانش‌آموزان در مصاحبه‌های پایان سال، نشان دادند به شیوه‌های مؤثر، دانش را هم در درون حوزه‌های موضوعی و هم میان آن‌ها تلفیق می‌کنند. شیور و برلک^۲ (۱۹۶۸) موقعیت‌ها و فعالیت‌ها طرح‌ریزی شده‌ای را برنامه درسی می‌دانند که توسط معلم به اجرا گذاشته می‌شود تا در یادگیری دانش‌آموز اثر بگذارد. وایت هد و هندری^۳ (۱۹۷۶) عنوان کرده‌اند که در انگلستان، همچون بسیاری از کشورهای جهان، در اغلب موارد میان آنچه که متخصصان برنامه‌ریزی درسی بیان می‌کنند که در درس تربیت بدنی مدارس باید اجرا شود و آنچه که معلمان تربیت بدنی در عمل اجرا می‌کنند تفاوت وجود دارد. معلمان تربیت بدنی در انگلستان آزاد هستند که برنامه درسی تربیت بدنی را آطور که می‌خواهند طراحی کنند. این آزادی موجب شده است که میان برنامه درسی مدارس مختلف تفاوت وجود داشته باشد. تدوین و

1 . Katlin, R.

2 . Shaver & Berrlak

3 . Whitehead & Hendry

تغییر در برنامه درسی یک فرایند مداوم در هر سطح از نظام آموزش است. گاهی اوقات این تغییرات بر مبنای تجربیات افراد فعال در زمینه آموزش و پرورش است و گاهی نیز در سطح نظریه پردازان انجام می‌شود و به سطوح اجرایی برنامه درسی تربیت بدنی منتقل می‌شود. جونز^۴ (۲۰۰۲) نیز به بررسی تربیت بدنی در چین پرداخته است. طبق نظر این محقق، اگر چه نظام چین همگن و یک پارچه است، اما تفاوت‌های قابل توجهی در بخش‌های مختلف آن وجود دارد. در سطح ایالت‌های چین، تربیت بدنی در مدارس و دانشگاه‌ها توسط مقررات وضع شده در ۲۰۱۲ که به امضای رئیس جمهور وقت رسیده است اداره می‌شود. هدف اصلی برنامه‌های تربیت بدنی در چین فراهم کردن یک ساعت فعالیت جسمانی در روز برای تمام دانش‌آموزان است که حاوی پیام مهمی می‌باشد. در همین حال، مشخص است که دولت با قدرت در جهت ارتقای ورزش سطح عالی با کمک شبکه مدارس ورزش استانی تلاش می‌کند. در تحقق این امر ورزش مدارس معمولی نقطه شروع می‌باشد. تا قبل از ۲۰۱۲، «طرح سراسری سلامتی در چین» با هدف افزایش شرکت در فعالیت‌های ورزشی تدوین و اجرا شد. یکی از تغییرات این طرح، توجه بیشتر به ورزش همگانی پس از توسعه اقتصادی چین بود. در نتیجه، توجه به تربیت بدنی در مدارس افزایش یافت.

در این پایان نامه سعی شد تا نقاط ضعف اجرای درس تربیت بدنی در مدارس ابتدایی پسرانه مناطق ۲۰ گانه آموزش و پرورش تهران بررسی شود تا در ارایه راهنمایی برای رفع آنها از طریق برنامه‌ریزی نیروی انسانی، تبیین اهمیت اثرات تربیتی درس تربیت بدنی و همچنین در ارتباط با امکانات ورزشی مدارس ابتدایی پرداخته شود. براساس یافته‌های پژوهش می‌توان نتیجه گرفت که با برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی می‌توان میزان یادگیری دانش‌آموزان را افزایش داد. در ضمن بهتر است جهت توجیه مدیران مدارس ابتدایی که اداره کنندگان و برنامه‌ریزان درسی دانش‌آموزان می‌باشند، در رابطه با درس تربیت بدنی برنامه‌هایی پیشنهاد گردد.

در انتها پیشنهاد می‌شود جهت افزایش میزان یادگیری دانش‌آموزان، از الگوی برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی به عنوان رویکردی مؤثر استفاده شود. همچنین پیشنهاد می‌شود متصدیان مرتبط با ایجاد کارگاه آموزشی با عنوان آموزش برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی برای آموزگاران، موجب بهبود یادگیری دانش‌آموزان شوند.

تأثیر برنامه درسی تربیت بدنی با رویکرد تلفیقی بر تسهیل یادگیری ...

موازین اخلاقی

ملاحظات اخلاقی در پژوهش با جلب رضایت آگاهانه شرکت کنندگان رعایت شده است؛ همچنین به افراد درباره محرمانه بودن نتایج اطمینان داده شد.

سپاسگزاری

از همه شرکت کنندگان در پژوهش و همه کسانی که در اجرای این پژوهش همکاری داشتند؛ تشکر و قدردانی می‌شود.

منابع

- احمدی، پ. (۱۳۹۰). طراحی و سازمان‌دهی محتوای برنامه درسی: رویکرد بین‌رشته‌ای در برنامه درسی تلفیقی. تهران. آبیژ. زمستان ۱۳۹۰، چاپ اول.
- اسماعیلی، م. (۱۳۹۹). مطالعه تطبیقی برنامه درس تربیت بدنی دوره ابتدایی ایران و کشورهای منتخب جهان، پرتال جامع علوم انسانی.
- جعفری، فاطمه، صالحی، کیوان، جوادی پور، محمد، & کمالی مهاجر، رضا. (۱۴۰۱). رویکردی آمیخته برای سنجش شادکامی مدرسه‌ای دانش‌آموزان ابتدایی منطقه ۱۵ شهر تهران. مطالعات برنامه درسی، ۱۷(۶۵)، ۲۴۵-۲۷۶.
- جلالی، ع؛ عباسی، م. (۱۳۹۷). فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش سایر کشورهای دنیا، برنامه درسی در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات در تهران، انتشارات: آبیژ.
- جوادی پور، م. (۱۳۹۷). طراحی و اعتباربخشی الگوی مطلوب برنامه درسی تربیت بدنی دوره ابتدایی ایران، نشریه پژوهش در علوم ورزشی، دوره ۴، شماره ۱۴.
- حسن زاده، ن. (۱۳۹۸). طراحی الگوی برنامه‌ریزی درسی تربیت بدنی سپاه، نشریه پژوهش در مسائل تعلیم و تربیت اسلامی، دوره ۲۷، شماره ۴۵.
- دقیقه رضائی، سعید، ۱۳۷۱، بررسی وضعیت تربیت بدنی در مدارس پسرانه استان خراسان، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت معلم.
- زارع، س. (۱۳۹۵). اثر آموزش تلفیقی بر انگیزه پیشرفت تحصیلی دانشجویان، پایان کارشناسی ارشد. دانشگاه آزاد.
- سجادی، نصرالله، ۱۳۶۸، بررسی نحوه اجرای درس تربیت بدنی در مدارس ابتدایی آموزش و پرورش مناطق بیست گانه تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت مدرس.

سعیدینیا، اکبر، محمودی، فیروز، ایمان زاده، علی، و تقی پور، کیومرث. (۱۴۰۱). بررسی عناصر الگوی برنامه درسی مبتنی بر پروژه در دوره ابتدایی و اعتبار بخشی آن: یک مطالعه کیفی. پژوهش در برنامه ریزی درسی (دانش و پژوهش در علوم تربیتی-برنامه ریزی درسی)، ۱۹(۴۶) (پیاپی ۷۳)، ۱۰۱-۱۲۰.

SID. <https://sid.ir/paper/1036281/fa>

شعاری نژاد، ع. (۱۳۹۳). فلسفه آموزش و پرورش، انتشارات: امیرکبیر.

شعبانی، ح. (۱۳۹۵). برنامه درسی در عصر فناوری اطلاعات و ارتباطات، انتشارات: آبیژ.

میرکمالی، م؛ خورشیدی، ع. (۱۳۹۸). روش‌های پرورش خلاقیت در نظام آموزشی، انتشارات یسرون.

نوریان، محمد، یوسفی، فاطمه، & سمیعی زفرقندی، مرتضی. (۱۴۰۲). مؤلفه‌ها و اهداف آموزشی بازی‌های بومی- محلی در راستای یادگیری و توسعه مهارت های دانش آموزان. مطالعات برنامه درسی، ۱۸(۶۹)، ۱۲۳-۱۵۶.

یزدانی، فریدون. (۱۳۹۸). بررسی و مقایسه اثربخشی روش آموزش اکتشافی هدایت شده و روش آموزش نمایشی بر پیشرفت تحصیلی درس علوم تجربی مقطع ابتدایی (شهرستان ملایر). پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشگاه علامه طباطبائی تهران.

Applebee, A. N., Adler, M., & Flihan, S. (2007). Interdisciplinary curricula in middle and high school classrooms: Case studies of approaches to curriculum and instruction. *American Educational Research Journal*, 44(4), 1002-1039.

Jones, R. (2002). Sport and physical education in school and university. In *Sport and physical education in China* (pp. 110-127). Routledge.

Katlin, R. (2019). integration from a student point of view: Making the concepts in science.

Mehana, M; Kilani, H. (2010). "Enhancing physical Education in Omani Basic Education curriculum.

Shaver, J. P., & Berlak, H. (1968). Democracy, pluralism, and the social studies: readings and commentary: an approach to curriculum decisions in the social studies. (No Title).

Webb, P; Pearson, P. (20۰8). "An Integrated Approach to teaching Games for understanding (TGFU). 1 st Asia pacific sport in Education conference: Ngunyawaiendiyerthoappendi play to Educate. A delaide. 21 January 2018

Whitehead, N. J., & Hendry, L. B. (1976). *Teaching Physical Education in England: Description and Analysis*. Lepus Books. <https://books.google.com/books?id=G45YAAAAYAAJ>.